

فریدون نوری

۱۲۶ سال پیش در چنین روزی به همت والای جناب مقداد مدحت بدرخان بسیار دورتر از سرزمین و جغرافیای کردستان و در ۲۲ آوریل سال ۱۸۹۸ در قاهره سنگ بنای روزنامه‌نگاری کوردی با انتشار نخستین شماره از روزنامه کردستان پی نهاده شد.

مساعی نیکان و اسلاف جناب مقداد مدحت بدرخان برای تأسیس یک کیان سیاسی کوردی در مناطق جغرافیایی جزیره و بوتان و دلایل ناکامی آنان در دستیابی به آمالشان در این مسیر در آثار عموم تاریخ‌نگاران کردستانی، مستشرقان و... ثبت و ضبط گردیده است.

از ۲۲ آوریل ۱۸۹۸ تا ۱۴ آوریل ۱۹۰۲ یعنی در خلال حدود چهار سال و طی چند دوره متناوب ۳۱ شماره از نشریه کردستان منتشر شد. هدف اصلی از انتشار آن روایت و انتشار اخبار تحولات جاری در کردستان و طرح موضوعات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی کردها در آن روزگار و تأکید بر وجود کردها به‌عنوان ملتی متفاوت و متمایز از ملل همسایه خود بود و خط‌مشی کلی آن تقویت هوشیاری ملی و آگاهی‌بخشی توأمان را در میان کردها بود. طرفه آنکه انتشار آن در غربت و تبعید و در قاهره، لندن و ژنو (سوئیس) صورت گرفت؛ زیرا در سراسر جغرافیای کردستان در آن روزگار مجال و امکانی برای عینیت‌بخشی به چنین رؤیایی میسر نبود!

در صفحه نخست هر شماره این نشریه این گزاره توجه اهل‌نظر را به خود معطوف می‌دارد:

«هر جار دوهزار جریده‌یا بی پَره آزی ریکم کوردستانی ده بدِن خلکی!»

(هر شماره دو هزار نسخه از کردستان را مجانی به کردستان می‌فرستم تا در اختیار و دسترس مردم قرار گیرد.)

پس از انتشار ۵ شماره از این نشریه به دلیل بیماری مقداد مدحت بدرخان برادرش عبدالرحمن بدرخان مدیریت و تداوم انتشار آن را عهده‌دار می‌شود و تا پایان انتشار آن ارسال دو هزار نسخه از هر شماره به کردستان تداوم یافت. دور نیست که برادران بدرخان با درپیش گرفتن چنین رویه ارزشمندی ضمن پایه گذرای یک سنت نیکو و تحسین برانگیز به ترسیم الگویی عملی و اثرگذار برای اهل نظر، نخبگان و روشنفکران کورد اندیشیده باشند... پیام آنان برای اخلافشان واضح است: تلاش برای رفع سلطه ظالمانه و دستیابی به آزادی و نیل به مقصود در راه رهایی ملت خویش، نیازمند صرف عمر، بذل مال و تکافوی پیگیر و مستمر است و تنها در صورت وجود روحیه فداکاری و تلاش مجدانه و خوانش دقیق و درست تحولات و ارزیابی منطقی و دقیق شرایط و طرح درست مسائل امکان برون رفت یک ملت ستمدیده از شرایط نامطلوبی که بروی تحمیل شده است فراهم خواهد شد...

تولد کردستان در قاهره و تداوم حیات آن در لندن و ژنو نشانه آشکاری از عدم رواداری و مخالفت دستگاه فرتوت حکمرانی فاسد عثمانی با هر نوع تکافوی هویت خواهانه و هرگونه مساعی بیداری بخشی بود که دفاع از حقوق اساسی و رهایی از یوغ ستم تاریخی تحمیل شده بر کوردها فلسفه وجودی آن باشد.

روزنامه کردستان؛ بیداری و بازگشت به خویشتن

سنت ارزشمندی که برادران بدرخان پی نهادند سرآغاز یک بازگشت هوشمندانه به خویشتن و برافروختن چراغی بود در تاریخ خانه استبدادی حاکم بر سرنوشت و جغرافیای کردستان و کدگذاری یک مسیر سخت و صعب و درعین حال مبارکی بود که بعدها صدها متفکر، اندیشمند، نویسنده، روشنفکر و روزنامه‌نگار کورد به‌عنوان وارثان میراث ارزشمند مقداد بدرخان با عشق به آزادی و عدالت و دلدادگی به وطن مألوف خود آن را گرامی داشته و پی گرفتند و با قدرت قلم و نیروی اندیشه و استدلال خود در راه حفظ، توسعه و پاسداشت این میراث گران‌سنگ صبورانه بار رنج روزگار خود را به دوش کشیده و تا به امروز هم عموم این انسان‌های دردمند و دغدغه‌مند و طلایه‌داران واقعی دفاع از آزادی و عدالت همگام با دیگر همکاران شجاع خود از دیگر ملیت‌ها در سراسر جهان و به‌ویژه در خاورمیانه بلزده پیشاهنگ طرح مطالبات بحق و مدافع حقوق بنیادین ملت خود بوده و خواهند بود...

تاریخ شاهد است که نه تهدید و ارباب، نه زندان و اخراج، نه محرومیت و اجبار و مهاجرت و غربت و... نتوانسته رهروان دلداده آرمان بدرخانی‌ها و ترجانی‌زاده را از پیمودن این مسیر دشوار اما مقدس و ماندگار باز دارد. ظهور صدها روشنفکر برجسته در هر نسل و انتشار هزاران نشریه مختلف و تربیت و آموزش عملی هزاران روزنامه‌نگار و ژورنالیست صاحب‌سبک و خوش‌فکر در خلال دهه‌های گذشته نتیجه تکثیر و ثمردهی نهال مقدسی بود که مقداد مدحت بدرخان در غربت غرش نموده و اینک در ۱۲۶ سالروز این اقدام فرخنده و میمون کردها در زمینه روزنامه‌نگاری و فعالیت‌های رسانه‌ای و مدیایی راهی بلند و دشوار پیموده‌اند و روزنامه‌نگاران توانمند و اصحاب رسانه آنان در سراسر

و در عموم رسانه‌های صاحب‌نام باتکیه بر تجربه و دانش حرفه‌ای خود شانه‌به‌شانه چهره‌های صاحب‌نام رسانه‌ای و روزنامه‌نگاران نامور دنیا و با آگاهی و تسلط کافی بر مسائل اساسی حوزه کاری خود و با اعتماد به نفسی درخور تحسین روایتگر رنج‌ها و مبارزات و تحولات سیاسی و اجتماعی ملت و جامعه خود و دیگر ملل جهان می‌باشند. تردیدی نیست که در خلال این سال‌های متمادی و برهه‌هایی از تاریخ کسانی هم بوده‌اند با پوشیدن ردا روزنامه‌نگاری و برخوردن بر بستن این عنوان با انتشار نشریه و تأسیس رسانه‌ای به تلاش در جهت توجیه استبداد و انتشار مطالب خاص و سوگیری‌های ایدئولوژیک در مسیری خلاف آرمان‌های پدر روزنامه‌نگاری کردها (بدرخان) گام برداشته و گاه تا آنجا پیش رفته‌اند که به عمه جور و قلم بد دستان توجیه‌گر ستارم و ستمکاری مبدل شده‌اند و نان خود را تنور بیدادگران زمان پخته‌اند...

البته این گروه هم به لحاظ کمی و هم به لحاظ کیفی استثنا بر قاعده عمومی بوده و مانند هر صنف و جریان دیگری وجود چنین عناصر و افرادی نمی‌تواند اهمیت، اعتبار و ضرورت و ارزش وجود جریان روزنامه‌نگاری و اطلاع‌رسانی آزاد را دچار خدشه نماید.

سایت‌ها و کانال‌های اطلاع‌رسانی و برخی شبکه‌های ماهواره‌ای که بدون رعایت موازین و اصول روزنامه‌نگاری حرفه‌ای و بعضاً در جهت ترویج خشونت، مخدوش نمودن جریان انتشار آگاهی در جامعه، قلب واقعیت در رویدادها، افزایش خشونت و تنش و التهاب‌های کاذب در جامعه هدف، تقدس‌بخشی به رفتارها و کنش‌ها و رفتارهایی ضدانسانی و خردستیزانه و پمپاژ اخبار ناصواب و اطلاعات فیک و دروغین به فضای روانی جامعه مشغول هستند در این دسته جای دارند و آفت زیان‌بار کاروان روزنامه‌نگاری در کردستان می‌باشند.

زبان نوشتاری کردستان گویش بوتانی و جزیره از شاخه کرمانج شمالی زبان کوردها بوده و در آن نظم و نثر و میراث ادبی کوردها و به‌ویژه منظومه ارزشمند (مهم و زین) شادروان احمدخانی در شمارگان مختلف چاپ و منتشر گردیده است.

درج نظرات مخاطبان و چاپ نامه‌های ارسالی آنان از بخش‌های مختلف کردستان در شماره‌های مختلف این نشریه مبین میزان تأثیرگذاری و علاقه‌مندی و امید مخاطبان به تداوم انتشار آن می‌باشد.

شایان‌ذکر است که بخش عظیم این میراث ارزشمند برای نخستین‌بار در سایه مساعی ارزشمند و تلاش ماندگار شادروان دکتر کمال فواد در سال ۱۹۶۸ در آلمان کشف و چند سال بعد در ۱۹۷۲ در بغداد با مقدمه و حاشیه‌نویسی آن رادمرد اهل فضل به زیور چاپ آراسته شد. واضح است که ملت ما و اهالی فرهنگ و روزنامه‌نگاران از این بابت قدردان تلاش‌های ارزنده شادروان دکتر کمال فواد می‌باشند و یاد و خاطره او را که از پاک‌ترین و برجسته‌ترین رهبران سیاسی کورد در نیمه دوم قرن بیستم می‌باشد را همیشه گرامی خواهند داشت.

